

Plan van Aanpak Intelligent loggen

Versie 2.0, januari 2009
Nictiz

1. Inleiding en achtergrond

1.1 Doel van het document

Dit document is bedoeld als basis voor het implementeren van een systeem (inclusief functionaliteiten, randvoorwaarden etc.) dat tot doel heeft de toezicht- en handhavingrol van de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) en College bescherming persoonsgegevens (CBP) ten aanzien van het gebruik van het Elektronisch Patiëntendossier (EPD) en de beheerstaken van Nictiz te vervullen.

1.2 Achtergrond van het project

Nictiz is het nationale knooppunt en kenniscentrum voor ICT en innovatie in de zorg. Nictiz beheert het landelijk schakelpunt (LSP), dat een belangrijke spil voor de elektronische communicatie in de zorg is. Via het landelijk schakelpunt beschikt iedere geautoriseerde zorgverlener op een eenvoudige, veilige en betrouwbare manier over relevante gegevens van de patiënt, op ieder moment van de dag, waar dan ook in Nederland. Om het beheer van het landelijk steunpunt goed te kunnen uitvoeren, is intelligent loggen en analyseren van het gebruik van het LSP van belang.

De wijziging van de wet gebruik bsn in de zorg in verband met de elektronische informatie uitwisseling in de zorg (kamernr 31466) [verder: wet EPD], waarin het EPD wordt vastgelegd in wetgeving ligt op dit moment in de Tweede Kamer. In dit wetsvoorstel worden de regels omtrent het gebruik van het EPD vastgelegd waarbij ook aandacht is voor de aanpak van misbruik van EPD's.

Bij het uitwisselen en inzien van deze informatie is beveiliging belangrijk. Om de toegang (alle relevante handelingen) te monitoren worden er logfiles bijgehouden door het LSP. Met de logfiles kan (achteraf) vastgesteld worden wie op welk moment en welke wijze toegang heeft gehad tot dossiers.

De elektronische uitwisseling van gegevens biedt nieuwe mogelijkheden voor het uitvoeren van toezicht. Om hieraan invulling te geven moeten er goede procedures en hulpmiddelen beschikbaar komen om deze toezicht- en handavingsrol goed te kunnen vervullen op basis van de loggingsinformatie van het LSP.

De beheerder van het LSP en daarna ook de toezichthouder dient voor het uitoefenen van de toezichtstaak voorzien te worden van benodigde (logging)informatie. Deze informatie dient op een handzame wijze te worden geleverd. De wijze waarop in de informatiebehoefte van beheerder van het LSP, de Inspectie voor de Gezondheidszorg en College Bescherming Persoonsgegevens (CBP) kan worden voorzien, dient in samenwerking met de toezichthouders te worden bepaald. Ook dient in kaart te worden gebracht welke consequenties deze informatiebehoefte heeft voor het LSP. Er vindt veel dataverkeer plaats via het LSP. Dit verkeer behoeft, vanwege de menselijke schakel in het proces, controle. Dit houdt in dat hulpmiddelen ter ondersteuning van de technische bewaking voor Nictiz ontwikkeld dienen te worden om

beschikbaarheid en foutdetectie te beheersen. Voor het detecteren van zowel technische als functionele issues ontbreekt de benodigde informatie.

Dit project is bedoeld om deze tools te ontwikkelen en te implementeren om de handhavings- en toezichtsrol in te vullen omtrent EPD's waarmee de betrokken partijen (Nictiz, IGZ, CBP, NPCF¹, koepels, zorgaanbieders en patiënten) zich voldoende geïnformeerd en beschermd voelen.

1.3 Naam van het project

Het project heet Intelligent Loggen. Intelligent Loggen wil zeggen dat er op een geautomatiseerde en intelligente wijze gerapporteerd wordt op (mogelijk) misbruik van het EPD.

1.4 Projectopdracht

De projectopdracht behelst het ontwikkelen van een prototype gebaseerd op echte log, waarmee mogelijk misbruik van het EPD aan het licht wordt gebracht. Hiertoe dient de logging op intelligente wijze te worden geanalyseerd. Aanpassingen voor het LSP om de logging te analyseren en gepaste acties te ondernemen dienen hierbij meegenomen te worden.

De projectopdracht bestaat uit drie facetten, te weten:

1. Het ontwikkelen van een prototype loggingsysteem waarmee 'abnormaal' gedrag geanalyseerd en gerapporteerd kan worden aan de beheerder van de logfiles en de Inspectie voor de Gezondheidszorg.
2. De informatie behoefte van de toezichthouder in kaart brengen en bekijken hoe het systeem de toezichthouder bij de uitvoering van zijn taken kan ondersteunen.
3. Het nader uitwerken en prioriteren van de use cases die als basis dienen voor het normeren van 'abnormaal' gedrag.

Op termijn is het noodzakelijk om te bepalen wat 'normaal' gedrag cq. abnormaal gedrag is. Dit kan worden gedaan door de gelogde files van tenminste zes maanden te analyseren en statistisch te bepalen wat normaal gedrag is. In dit project beperkt de scope zich tot abnormaal gedrag zoals de toezichthouder dit gerapporteerd wenst.

2. Projectinhoud

2.1 Projectdoelstellingen en resultaten

De projectdoelstelling behelst het ontwikkelen van een instrument, waarmee de beheerder zijn verantwoordelijkheid ten behoeve van een veilig gebruik van het LSP kan waarmaken en de toezichthouder zijn toezicht- en handhavingstaken kan uitvoeren ten aanzien van het EPD. Het project is een succes als deze tool ontwikkeld en betrouwbaar is alsmede gebruikt wordt om de bewakings- en toezichtsrol te vervullen. Met andere woorden: als beheerder en later de IGZ en het CBP worden voorzien van nuttige informatie omtrent het vaststellen van abnormaal gedrag bij het gebruik van EPD's.

¹ NPCF = Nederlands Patienten Consumenten Federatie

Het projectresultaat is een prototype systeem ter detectie van:

- Veilige toegang tot informatie (dmv UZI-pas);
- Functionele en technische storingen;
- Misbruik.
- Onjuist gebruik.

Dit systeem is getest, beproefd en geïmplementeerd en verschaft in handzame vorm informatie aan het CBP en IGZ, zodat zij van de juiste informatie worden voorzien om hun toezichtstaak te vervullen.

2.2 Randvoorwaarden en uitgangspunten

Voor het succesvol tot stand brengen van dit project is het van belang dat er voldoende eindgebruikers en ondersteuning beschikbaar is.

Uitgangspunt is dat de wettelijke verplichtingen van controle, gebruik en toezicht bij betrokken partijen op een transparante wijze worden ondersteund.

Het prototype, die bij IGZ geïmplementeerd gaat worden, zal ZIM minimaal belasten waardoor de continuïteit gewaarborgd blijft. De wijze waarop dit gerealiseerd wordt, wordt in dit project verder gerealiseerd.

2.3 Opleverdatum

Het project moet vòòr 1 september 2009 gerealiseerd zijn in verband met de invoering van de wet EPD.

2.4 Projectafbakening

Buiten de scope van de implementatie van het hulpmiddel handhaving en toezicht vallen de volgende punten:

- Niet-geselecteerde use cases. (use cases kunnen in overleg toegevoegd worden)
- Doelgroepen anders dan IGZ, CBP en Nictiz.
- Kwaliteittoetsing op de inhoud van de patiëntendossiers
- Selecteren van een andere techniek dan waarmee nu gehandeld wordt ten behoeve van de LSP-loggingsinformatie.
- Authenticatie inzage via WID-controle met behulp van legitimatiebewijs toezichthouder.

2.5 Relaties met andere projecten

- Invoering van het landelijk elektronisch patiëntendossier (EPD)
 - Het handhaven en toezicht houden op EPD (deelproject).
- Patiëntentoeegang
 - Het project patiëntentoeegang kan eventueel gebruik maken van het generiek mechanisme die ontwikkeld wordt voor het project intelligent loggen. Enige afstemming is noodzakelijk.

3. Projectaanpak

3.1 Fasering, aanpak en werkwijze

Projectfase	Tijdspad	Activiteiten
Definitiefase	Nov – dec 08	Plan van aanpak opstellen en ter goedkeuring voorleggen.
Ontwerpfase (functioneel en technisch)	Dec 08 – jan 09	Met projectteam gebruikersfunctionaliteit vaststellen
Bouwfase	Jan – feb 09	Vertalen van gebruikersfunctionaliteiten naar techniek. Bouwen prototype door CSC.
	Mrt 09	Oplevering eerste versie prototype. Testen prototype door projectdeelnemers. Feedback ontvangen van projectdeelnemers.
	Apr 09	Tussentijds evalueren met projectdeelnemers en koepels.
	Mei – jun 09	Prototype conform opmerkingen aanpassen
Invoeringsfase	Jul – aug 09	Prototype implementeren Trainen projectdeelnemers.
Fase gebruik, beheer en onderhoud	Sep 09	Evalueren en vervolgcacties uitzetten.

3.2 Capaciteitsplanning

De capaciteitsplanning is weergegeven in dagen per deelnemer.

Deelnemers	2008						2009									Tot.dgn
	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	
Nictiz	8	14	14	14	14	14	12	12	12	12	12	12	8	12	12	182
VWS	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	15
IGZ							2	2	1	1	2	2	2			12
CSC					4	16	16	16	4							56
																265

4. Projectorganisatie

De projectorganisatie is zo overzichtelijk mogelijk gehouden. Hierbij is de opdrachtgever VWS, de opdrachtnemer Nictiz en de projectdeelnemers IGZ, CBP en CSC.

CBP is een 'stille' deelnemer in de projectgroep. CBP zal de vergaderingen niet bijwonen, maar zal wel op de hoogte worden gehouden via de mail over de voortgang van het project. LSP neemt de rol van CBP over als beheerder. Mocht CBP geen formele deelnemer worden, waaraan gerapporteerd kan worden, dan zal VWS de uitwerking van de use case formeel accorderen en accepteren.

De stuur- en projectgroep krijgt per projectfase van de projectleider een document voorgelegd ter besluitvorming. Tussentijds worden de stuurgroepleden op de hoogte gehouden door voortgangsrapportage.

Schema: projectrollen

VWS

Opdrachtgever en juriste

Nictiz

Budgethouder en inhoudelijk expert

Inhoudelijk expert

Projectleider Intelligent loggen

Architect

IGZ

Klant en gebruiker

CBP

Toezichthouder op privacy aspecten en gebruiker

CSC

Architect

5. Risico analyse

Aan de uitvoering van een omvangrijk veranderingsproces als de implementatie van de elektronische toezicht en handhavingstool zijn altijd risico's verbonden. Het doel van het vooraf identificeren van risico's is om na te kunnen denken over de mogelijke beheersmaatregelen die getroffen kunnen worden, indien het betreffende risico zich daadwerkelijk voordoet. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de belangrijkste onderkende risico's en de daaraan verbonden beheersingsmaatregelen.

Risico

Onduidelijkheid en onzekerheid bij gebruikers als gevolg van het niet eenduidige communiceren.

De gebruikers accepteren de tool niet/deels als gevolg van slechte/matige gebruikersinterface.

De gebruikers geven onvolledige informatie waardoor de tool niet/deels aansluit bij de toezicht en handhavingsrol.

De acceptatie van het hulpmiddel door IGZ en CBP gaat minder snel dan gepland waardoor het project vertraging oploopt.

Projectvoortgang van gelieerde projecten.

Maatregel

Inspraak regelen en afstemmen

Inspraak regelen en afstemmen

Meerdere gebruikers interviewen en tijdig informatie opvragen

Tijdig informeren en voeling houden met eindgebruikers

Projectvoortgangsinformatie verzamelen en planning hierop afstemmen